

2.6. GIZARTE-LAGUNTZA

Definizioa

Gizarte-laguntza horrela defini daiteke: ezegonkortasun psikiko, ahulezia fisiko edo urrakortasun pertsonal edo sozialeko uneetan laguntza emateko prest egon eta esanguratsuak diren pertsonen sare bat (familia, lagunak, auzokoak, komunitateko kideak...) izatea. Sare horri esker, pertsonak gizabanako gisa maitatuak eta baloratuak sentitzen dira, eta haien gogo-aldatea eta inguruaz duten haitematea hobetu egiten da.

Azterlan ezberdinetan metatutako ebidentziak, gizarte-laguntzaren eta ongizate indibidualaren arteko harreman positibo bat dagoela egiaztatzeko aukera ematen digu; jarduteko dituzten mekanismoak zeintzuk diren argi egon ez arren. Gizarte-laguntza egokia izatea, zenbait patologia eta urrakortasun-egoeren aurrean faktore babesgarri batekin erlazionatu da; eta laguntza hori jasotzen duenaren bizi-kalitatean hobekuntza nabaria gertatzen da. Gainera, gizarte-laguntza funtsezko elementu bat da sistema sanitarioarentzat, osasun-arazo ezberdinen esku-hartze prebentiboan, terapeutikoan eta errehabilitatzailean eragina daukalako.

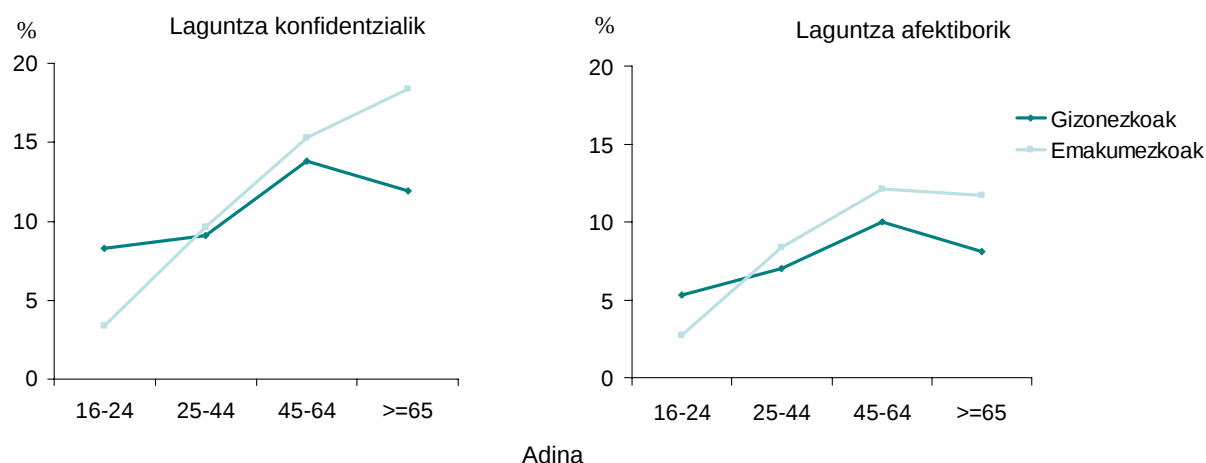
1997an, lehenengo aldiz, DUKE izeneko gizarte-laguntzaren eskala EAEOIko galdesorta indibidualean sartu zen. Eskala horrek, laguntzen alderdi kualitatiboak eta funtzionalak neurtzen ditu; laguntza-sarearen zenbatekoa eta hedadura, ordea, ez ditu hainbeste neurtzen. Bereziki, laguntza emozionalaren bi dimentsio neurtzen ditu: laguntza konfidentziala (komunikatzeko pertsonak izateko aukera) eta laguntza afektiboa (maitasunaren, laztanen eta enpatiaren demostrazioak). Gizarte-laguntzaren bi dimentsioetan eranstean diren 8 item ditu. Item bakoitza 1etik 5era puntuatzen da.

Zehaztu da 10 pertzentiletik beherako puntuazioek, eskala bakoitzean, gizarte-laguntzarik ez duten pertsonak mugatzen dituztela. Puntuazio horiek 50 izan dira laguntza konfidentzialaren eskalarentzat, eta 58 laguntza afektiboaren eskalarentzat. EAEOIan erabilitako bertsioa gaztelaniara balidatu da.

Osasun Inkesta 2007

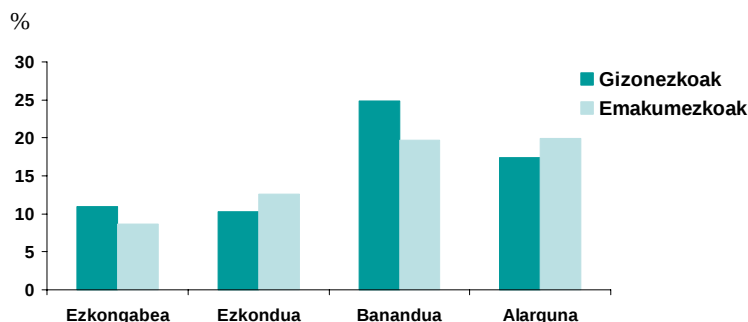
2007an, gizonezkoen %11k eta emakumezkoen %12,8k laguntza konfidentzial falta izan zuten. Bestalde, gizonezkoen %7,9k eta emakumezkoen %9,7k laguntza afektiborik eza nabaritu zuten. Bi dimentsioetan, gizarte-laguntzarik eza emakumezkoengan gizonezkoengan baino handiagoa izan zen. Gizarte-laguntza falta hori areagotu egin zen, adinak gora egin ahala. 6 urtetik 24 urtera arteko emakumezkoek, adin horietako gizonezkoek baino gizarte-laguntza handiagoa izan zuten. 65 urte eta gehiagoko gizonezkoengan laguntzarik ezak behera egin zuela hauteman zen, dimentsio konfidentzialean zein dimentsio afektiboan. Emakumezkoen kasuan, adinak gora egin ahala, laguntza konfidentzial falta areagotu egin zen, eta laguntza afektiborik eza egonkortu egin zen (2.6.1. irudia).

2.6.1. irudia. Gizarte-laguntzarik gabeko pertsonak (%), adina eta sexua kontuan hartuta, 2007.

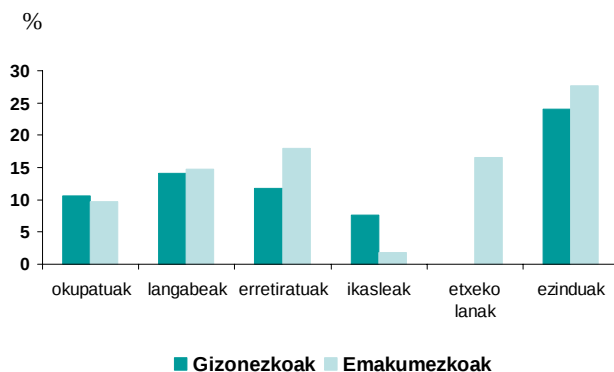
Egoera zibilaren arabera, gizonezkoen artean gizarte-laguntza konfidentzialik eza agerikoagoa izan zen banandutako taldean, eta ondoren alargunengan. Emakumezkoen kasuan, laguntzarik eza bi talde horietan ezkondukoen edo ezkongabeen artean baino altuagoa izan zen; nahiz eta banandutakoek eta alargunek laguntzarik eza proportzio bereberetan adierazi (2.6.2. irudia).

2.6.2. irudia. Gizarte-laguntza konfidentzialik gabeko pertsonak (%), egoera zibila eta sexua kontuan hartuta, 2007.

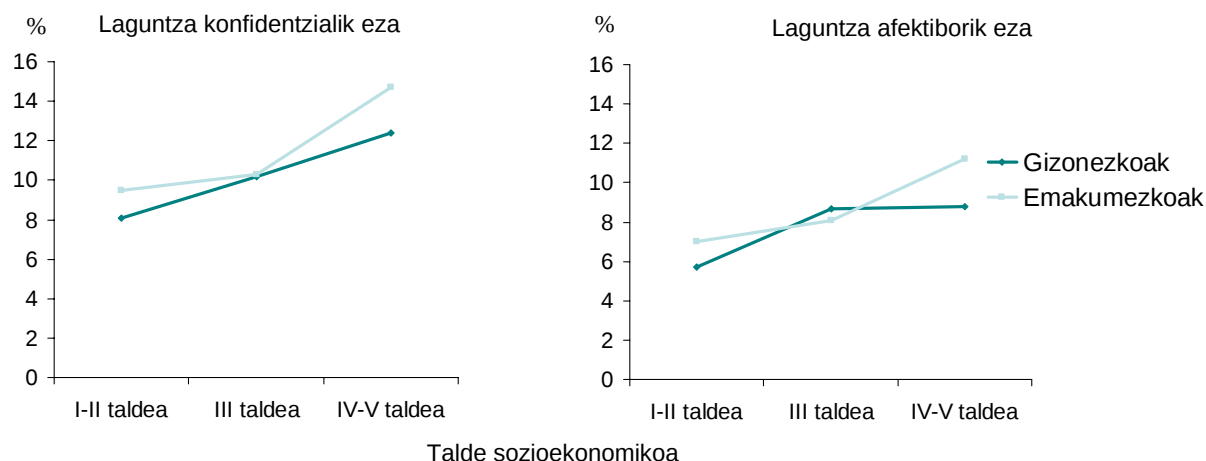
Gizonezko ezinduak zein emakumezko ezinduak izan ziren, gizarte-laguntza konfidentzialik eza proportzio handiengan adierazi zuten taldeak, beste hauekin alderatuta: pertsona okupatuak, langabezia daudenak, erretiratuak, ikasleak edo etxeko lanak egiten dituztenak (2.6.3. irudia).

2.6.3. irudia. Gizarte-laguntza konfidentzialik ez duten pertsonak (%), jarduerarekin duten harremana eta sexua kontuan hartuta, 2007.

Egoera txarragoko taldeetakoek gizarte-laguntza gutxiago izan zuten. Egoerak eskala sozialean txarrera egiten zuen heinean, gizarte-laguntzarik eza handiagoa izan zen. Egoera txarreneko talde sozioekonomikoko emakumezkoak izan ziren, gizarte-laguntzarik ezaren prebalentziarik altuenak aurkeztu zituztenak (2.6.4. irudia).

2.6.4. irudia. Gizarte-laguntza konfidentzial eta afektiborik ez duten pertsonak (%), sexua eta talde sozioekonomikoa kontuan hartuta, 2007.

Gizarte-laguntza eta osasunaren autobalorazioa

Osasunaren hautemateak txarrera egin zuen heinean, laguntza konfidentzialik ezak gora egin zuen. Osasun txarra zutela aitortu zuten gizonezkoen %26k eta emakumezkoen %31,6k isilpeko laguntzarik eza nabaritu zuten. Egoera berbera ematen da laguntza emozionalik ezarekin: osasunaren hautematea txarra bada, laguntza afektiborik eza handiagoa da. Osasun bikaina duen biztanleriaren kasuan, gizarte-laguntza konfidentzial eta afektiborik eza ez zen garrantzitsua izan (2.6.1. taula).

2.6.1. taula. Laguntza konfidentzial eta afektiborik ez duten pertsonak (%), osasunaren autobalorazioa eta sexua kontuan hartuta, 2007.

Laguntza konfidentzialik eza

	Bikaina	Oso ona	Ona	Erregularra	Txarra	GUZTIRA
Gizona	3,5	4,6	11,5	19,2	26,0	10,7
Emakumea	3,8	4,9	11,1	23,5	31,6	12,4
Sexu biak	3,6	4,7	11,3	21,7	29,5	11,6

Laguntza afektiborik eza

	Bikaina	Oso ona	Ona	Erregularra	Txarra	GUZTIRA
Gizona	2,7	4,4	7,4	15,5	12,0	7,6
Emakumea	4,5	3,3	8,9	17,1	18,8	9,4
Sexu biak	3,5	3,8	8,2	16,4	16,3	8,5

Gizarte-laguntza eta alkoholaren kontsumoa

Gizarte-laguntzarik eza, edari alkoholadun gehiago kontsumitzearekin erlazionatu da. Gizonezkoen kasuan, alkoholaren batez besteko kontsumoa 33,1 cc-koa izan zen laguntza konfidentzialik eza aitortu ez zutenen kasuan; eta 38,1 cc-koa aitortu zutenengan. Laguntza konfidentzialik gabeko emakumezkoek ere edari alkoholadun gehiago kontsumitu zituzten (21,3 cc), baina ezberdintasuna txikiagoa izan zen.

Talde sozioekonomikoak kontuan hartuta, sexuaren arabera portaera bereizgarriak nabaritu ziren alkoholaren kontsumoari eta laguntzarik ezari dagokionean. Laguntzarik gabeko gizonezkoek laguntza dutela aitortu zutenek baino alkohol gehiago edan zuten, baina egoera hobeagoko taldeetakoek ez zuten gehiago kontsumitu; laguntza konfidentzial falta izan arren (31,5 cc). Laguntza konfidentzial falta zuten egoera hobeko taldeetako emakumezkoak izan ziren alkohol-kantitaterik gehien edan zutenak (25,6 cc); egoera txarragoko taldeetakoaren artean, aldiz, ez zen ezberdintasunik nabaritu kontsumoan, emakumeek zuten laguntza konfidentzialaren arabera (2.6.2. taula).

Laguntza afektiboaren kasuan ere, alkoholaren kontsumoaren eta laguntza afektiboaren faltaren arteko erlazioa hauteman zen. Gizonezkoen kasuan, egoera laguntza konfidentzialerako deskribatutakoaren antzekoa izan zen; emakumezkoengan, berriz, ez zen alkohol-kontsumo handiagoa nabaritu laguntza afektiborik ez zutenengan (2.6.3. taula).

2.6.2. taula. Alkoholaren batez besteko kontsumoa (cc) eta laguntza konfidentziala, sexua eta talde sozioekonomikoa kontuan hartuta, 2007.

	Gizona				Emakumea			
	Lagunaza dago		Laguntzarik ez		Laguntza dago		Laguntzarik ez	
	Batbest.	STD	Batbest.	STD	Batbest.	STD	Batbest.	STD
I-II taldea	32,3	29,0	31,5	20,8	18,3	14,9	25,6	25,8
III taldea	33,4	36,0	31,1	26,5	18,9	15,7	21,7	10,5
IV-V taldea	33,4	29,3	41,8	36,5	19,3	15,9	19,1	16,2
Guztira	33,1	30,2	38,1	32,8	18,9	15,5	21,3	19,6

2.6.3. taula. Alkoholaren batez besteko kontsumoa (cc) eta laguntza afektiboa, sexua eta talde sozioekonomikoa kontuan hartuta, 2007.

	Gizona				Emakumea			
	Laguntza dago		Laguntzarik ez		Laguntza dago		Laguntzarik ez	
	Batbest.	STD	Batbest.	STD	Batbest.	STD	Batbest.	STD
I-II taldea	32,2	28,7	32,7	22,4	18,8	16,5	21,0	15,3
III taldea	32,3	34,8	40,1	36,0	19,0	15,7	19,8	11,1
IV-V taldea	33,7	29,8	42,1	36,7	19,0	15,8	21,1	17,2
Guztira	33,1	30,1	39,8	34,2	19,0	16,0	21,0	16,2

Gizarte-laguntza eta eraso edota tratu txarreko egoerak

Badirudi laguntza konfidentzialik ezaren eta eraso edota tratu txar egoeren artean, emakumezkoengan bereziki, elkartze bat dagoela. Eraso edo tratu txar bat jasan duten gizonezkoen %1,2k eta emakumezkoen %2,8k, laguntza konfidentzialik gabeko testuinguru batean izan zuten. Erasoak edota tratu txarrak %0,7ra jaitsi ziren laguntza konfidentziala zuten biztanleengan.

2.6.4. taula. Eraso edota tratu txarra jasan duten pertsonak (%), sexua eta laguntza konfidentziala kontuan hartuta, 2007.

Gizona	Laguntza dago	0,7
	Laguntzarik ez	1,2
Emakumea	Laguntza dago	0,8
	Laguntzarik ez	2,8
Guztira	Laguntza dago	0,7
	Laguntzarik ez	2,1

1997. urteaz geroztiko eboluzioa

Gizarte-laguntzaren indizean okerragotze orokor bat gertatu zela ikusi zen, konfidentziari zein afektuari zegokienean. Okerragotze hori sexu bietan eta adin-talde guztietan gertatu zen, 65 urtetik gorako gizonezko eta emakumezkoengan izan ezik; adin-talde horretan gizarte-laguntza afektiboaren indizea 2002koarekiko pixka bat hobetu baitzen. Hala ere, adinarekin eta sexu bietan, Duke eskalarekin neurtutako gizarte-laguntzak azken hamarkadan behera egiteko joera izan du (2.6.5. taula).

2.6.5. taula. Gizarte-laguntzaren indizea, sexua eta adina kontuan hartuta, 1997-2007.

		Konfidentziala			Afektiboa		
		1997	2002	2007	1997	2002	2007
Gizona	16-24	84,6	87,2	84,7	88,7	89,8	88,1
	25-44	83,5	85,5	82,6	87,2	89,5	86,4
	45-64	81,1	83,6	80,0	85,6	87,6	84,9
	>=65	79,8	81,5	80,3	85,5	86,9	87,4
	GUZTIRA	82,5	84,6	81,6	86,8	88,6	86,3
Emakumea	16-24	89,0	88,2	86,5	91,7	91,0	89,8
	25-44	85,7	87,1	83,4	87,8	88,8	85,8
	45-64	81,3	83,2	79,3	84,3	86,2	82,4
	>=65	76,0	79,2	76,9	80,0	84,7	85,0
	GUZTIRA	83,1	84,4	80,9	85,9	87,4	85,0